

İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi
Journal of the Human and Social Science Researches
[2147-1185]

10 th Years

[itobiad], 2021, 10 (1): 1049-1054.

Sahih Rivayetlere Göre Hz. Peygamber'in (sav) Hayatı

The Life of the Prophet (pbuh) According to Authentic
Narratives

Eyüp KURT

Dr.Öğr.Üyesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

Siyer-i Nebi ve İslam Tarihi Anabilim Dalı

Asst.Prof., Afyon Kocatepe University Faculty of Islamic Sciences

Department of Islamic History

ekurt@aku.edu.tr

Orcid ID: 0000-0002-0351-9575

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Type	: Kitap Değerlendirmesi / Book Review
Geliş Tarihi / Received	: 05.02.2021
Kabul Tarihi / Accepted	: 31.03.2021
Yayın Tarihi / Published	: 31.03.2021
Yayın Sezonu	: Ocak-Şubat-Mart
Pub Date Season	: January-February-March

Atıf/Cite as: Kurt, E . (2021). Sahih Rivayetlere Göre Hz. Peygamber'in (sav) Hayatı . İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi , 10 (1) , 1049-1054 . Retrieved from <http://www.itobiad.com/tr/pub/issue/60435/874819>

İntihal /Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism. <http://www.itobiad.com/>

Copyright © Published by Mustafa YİĞİTOĞLU Since 2012 – Istanbul / Eyup, Turkey. All rights reserved.

Sahih Rivayetlere Göre Hz. Peygamber'in (sav) Hayatı

Kitap Değerlendirmesi / Book Review

Yazar Ekrem Ziya Umeri (İstanbul: Beka Yayınları, 2016)

The Life of The Prophet According to Valid Narrations

BY Writer Ekrem Ziya Umeri (İstanbul: Beka Publishing, 2016)

Çev. Kasım KOÇ

Değerlendiren / Reviewed by

Eyüp KURT

Giriş

Tarih disiplinin bir dalı olarak kabul edilen ve Hz. Peygamber (SAV)'in hayatını konu edinen siyer, bir edebi tür olmanın yanında aynı zamanda tarih ilminin metotlarını kullanarak Allah Resulü (SAV)'in hayatını ortaya koymaya çalışmaktadır. İşte değerlendirmesini yapmaya çalıştığımız "*Sahih Rivayetlere Göre Hz. Peygamber'in (SAV) Hayatı*" adlı Prof. Dr. Ekrem Ziya UMERİ'nin araştırması da bu türden bir eserdir. Ülkemizde son zamanlarda alana ilgi duyan yazar ve akademisyenler tarafından organize edilen "*siyer yazıcılığı*" temalı ilmi organizasyonlar ve ürünler ortaya konulmaktadır. Bu gayretler, bir taraftan geleneksel siyer yazıcılığı anlayışının sorgulanması, bir taraftan da yerine daha tutarlı nasıl bir yöntem ortaya konulması gerektiği saikinin sonucudur. İşte böyle arayışların yoğunluk kazandığı zamanımızda ümmet coğrafyası içinde olmakla birlikte komşumuz Irak'ta yetişen bir akademisyen tarafından kutsal şehrimiz Medine'de kaleme alınmış olan bu eserin ülkemiz okuyucusu için farklı bir renk oluşturacağından hareketle, değerlendirilmesinin yararlı olacağını düşündük. Eser, Takdim, Önsöz ve Giriş'in ardından ana bölümler ve eserin

"İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi"
"Journal of the Human and Social Sciences Researches"
[itobiad]

ISSN: 2147-1185

10 the Years

hazırlanmasında kullanılan kaynakların değişik şekillerde tasnif edildiği Kaynaklar bölümüyle tamamlanmaktadır.

Tarihi süreç içinde kalem oynatma becerisine sahip her müslüman, Allah Resulü (SAV)'e olan sevgisinin izharı ve/veya şefaatinin ümit ederek Hz. Peygamber (SAV)'in hayatıyla ilgili nazım veya nesir türünde bir eser ortaya koyma gayreti içinde olmuştur. Esmâ-i Nebi, mevlid, mi'ra'cname, sîre, mu'cizât-ı nebi, hilye, kırk hadis gibi değişik şekillerde ortaya konan bu eserler, genellikle nazım türünde ve kafiyeli olarak kaleme alındığından, Peygamber âşıkları tarafından büyük bir manevi haz alınarak okunmuştur. Ka'b b. Zühre'nin Kasîde-i Bürde'si, Nurullah GENÇ'in Yağmur şiiri sözünü ettiğimiz saikle vücuda getirilmiş binlerce örnekler arasında yer almaktadır.

Sahih Rivayetlere Göre Hz. Peygamber'in (SAV) Hayatı kitabının müellifi Prof. Dr. Ekrem Ziya UMERİ, 1942 Musul doğumlu olup, 1963 yılında *Bağdat Üniversitesi Eğitim Fakültesi*'nden mezuniyetinin ardından, *Halife b. Hayyât'ın Tabakâtı -İnceleme ve Tahkik-* konulu yüksek lisans tezini aynı üniversitede tamamlamıştır. Ardından *Bağdat'ın Tarih-i Bağdat Kitabının Kaynakları* isimli doktorasını *Kahire Aynu's-Şems Üniversitesi*'nde tamamlamıştır. 1966-1976 yıllarında *Bağdat Üniversitesi Eğitim Fakültesi*'nde İslam Tarihi ve Siyer dersleri verdikten sonra Suudi Arabistan ve Katar'daki muhtelif üniversitelerde akademik görevlerde bulunmuştur. Halen Katar'da *İslami Mirası Diriltme Komisyonu*'nda üye olarak görev yapmakta olan yazarın yayınlanmış ve dilimize çevrilmiş çok sayıda eseri bulunmaktadır.

Orijinal ismi *es-Sîretü'n-Nebeviyye es-Sahihâ* olup, eserin dilimize aktarılan baskısı karton kapaklı ve 655 sahifeden oluşmaktadır. Önyüzünde yer alan motif çalışması, kapağa daha zengin bir görünüm kazandırmıştır. Eserin basımı için tercih edilen kâğıt kalitesi, yayınevinin bu çalışmaya daha bir önem verdiğini göstermektedir. Eserin Efendimizin hayatını konu edinmiş olması, bu tercihte etkili olmuş olmalıdır.

Kritiğini yapmaya çalıştığımız eser, alanında uzman müterciminin *Takdim* yazısıyla başlamaktadır. Ardından uzunca sayılabilecek hacimde müellifin Önsöz'ü yer almakta olup bunu *Giriş* kısmı takip etmektedir. Akabinde dört bölümden oluşan ana metin bölümlerine geçilmektedir. Editörün eklediği *Hadis Kavramları*'ndan sonra eser *Kaynaklar* bölümüyle tamamlanmaktadır.

Mütercimin yazdığı *Takdim*'de eserin kısaca tanıtımı yapıldıktan sonra, siyer alanında dolduracağı yer hakkında bilgi verilmiştir. Önsöz'de ise müellif İslam Tarihi'nin ilk dönemlerindeki siyer yazıcılığından kısaca bahsettikten sonra Vâkıdî ve Belâzûrî ile Buhârî ve Müslim örneğinde tarihçiler ile hadisçilerin rivayetleri değerlendirme yöntemleri üzerinde durmuştur. Ardından süreç içinde kaleme alınan siyer yazıcılığı hakkında örnekler üzerinden kısaca bilgi verdikten sonra zamanımızda Batı'da ortaya çıkıp gelişen "Tarihsel Eleştiri" anlayışıyla artık siyerin yazılmaya

başlandığını ve bunun siyerin kendine özgü bazı özellikleri nedeniyle yeterli olmadığını nedenleriyle birlikte ortaya koymaya çalışmıştır. İdeal anlamda bir siyer yazıcılığı için tarihsel eleştiri yönteminin de yabana atılmaması gerektiğini ancak sadece bununla yetinmenin doğru olmadığını bunun yanında hadisin rivayet tenkidini de esas alan bir yöntemle yapılması gerektiğini ortaya koymaya çalışmıştır. Ayrıca müellif, ana hatlarını ortaya koymaya çalıştığı ve ideal bir siyer yazıcılığı için önerdiği yöntemi esas alarak lisansüstü çalışmalar yaptırdığını ifade etmiştir. Bu çalışmalarla elde edilen devasa birikimin, binlerce sayfalık bir hacme sahip olduğunu dile getiren müellif, bu eserin ortaya konulmasında sözünü ettiğimiz birikimin çok önemli katkısının olduğunu da ifade etmiştir. Bunun yanında bu birikimin konuyla ilgilenen araştırmacıların hizmetinde olduğunu ve siyer yazıcılığı noktasında önemli bir görev ifa edeceği beklentisinde olduğunu da dile getirmiştir. Aynı müellif tarafından kaleme alınan ve dilimize “Medine Toplumunu” (el-Muctemâ’ fi Medine ‘Ahdi’n-Nübüvve) diye çevrilen eser ile ihtiva ettiği konular bakımından benzerlikler göstermektedir.

İlk Dönem İslam Tarihini Yazma Yöntemi ve Siyer-i Nebinin Kaynakları başlığını taşıyan Giriş kısmını müellif iki ana başlık halinde ele almıştır. Bunlardan *İlk Dönem İslam Tarihini Yazma Yöntemi* başlığını taşıyan bölümde *Önsöz*'de önerdiği ideal siyer yazma yöntemi hakkında biraz daha detaylandırarak bilgi verdiğini görüyoruz. *Siyer-i Nebinin Kaynakları* başlığını taşıyan alt başlıkta ise süreç içinde ortaya çıkan siyer kaynakları hakkında ana hatlarıyla bilgi verilmiştir.

Peygamber (SAV) Mekke'de başlığını taşıyan birinci bölümde Arapların tarihi, Mekke şehrinin tarihçesi, coğrafi konumu ve özelliklerinin yanı sıra bu şehirdeki dini hayat hakkında da bilgi verilmiştir. Ardından Hz. Peygamber (SAV)'in şemâli, seçilmiş peygamber oluşu, zemzem kuyusunun kazılması, Abdülmuttalib'in adağı, Abdullah'ın Âmine ile evliliği ve vefatı, Amine'nin Hz. Peygamber'e hamileliği ve doğumu, Hz. Peygamber'in sütanneleri ile göğsünün yarılması mucizesi, Rahip Bahire hikayesi, Hz. Peygamber'in Hilfu'l-Fudul ittifakına katılması, Hz. Hatice ile evliliği, peygamberlik işaretleri, ehli kitap alimlerinin peygamberimizi müjdelemesi, ilk vahiy, gizli davet dönemi, ilk Müslümanlar, cinlerin Müslüman olması, açık davetin başlaması, Kureyş'in yaptığı işkenceler ve görüşme talepleri, Habeşistan hicreti, Ömer b. Hattab'ın Müslüman oluşu, boykot hadisesi, hüzün yılı, Taif yolculuğu, İsrâ ve miraç hadisesi, Ensarla iletişim kurulması ve Akabe biatları, Medine'ye hicret ve ilk muhacirler konuları üzerinde durulmuştur. Konular işlenirken özellikle Hz. Peygamber (SAV)'in peygamberlik öncesi hayatıyla ilgili rivayetlerin sahih olup olmadığı nedenleriyle birlikte ortaya konulmaya çalışılmıştır.

İkinci Bölüm, *Peygamber (SAV) Medine'de*: Medine Toplumunun Temel Özellikleri, İlk Düzenlemeler ve Yahudilerin Sürgün Edilmesi başlığını

taşımaktadır. Bu bölümde Medine halkının hicret öncesi durumu, hicretten sonra Ensar-Muhacir arasında inşa edilen kardeşlik sözleşmesi, Medine Anayasası, Medine Yahudilerinin anayasayı çiğneyerek şehirden sürgün edilmeleri ve Hayber ve Hicaz'daki diğer Yahudi merkezlerinin ele geçirilmesi konuları hakkında detaylı bilgi verilmiştir.

Peygamber (SAV) Medine'de: Müşriklere Karşı Cihad başlığını taşıyan üçüncü bölümde; Müslümanlara cihadın meşru kılınması, cihat hareketinin öncüleri, kıblenin tahvili, Bedir, Uhud, Hendek, Mute, Huneyn, Taif ve Tebuk gazveleriyle Hudeybiye Musalahası, Mekke'nin fethi, Hz. Peygamber'in İslam'a davet mektupları, heyetler yılı, Hz. Ebu Bekir'in hac emiri olarak görevlendirilmesi, Veda Haccı, Üsame ordusunun hazırlanması, Efendimizin vefatı gibi konular üzerinde durulmuştur.

Peygamberlik ve Peygamber (SAV) olarak isimlendirilen son bölümde ise; gayb alemleri, nübüvvet, Hz. Peygamber'in insanî ve peygamberlik yönü ile bazı mucizeleri, rahmet peygamberi oluşu, ibadet şekli, Hz. Peygamber'i sevmenin imanun gereği oluşu, mü'minlerin anneleri, siyer asrının nesli, sahabîlerin Allah'a itaat konusunda acele etmeleriyle kendilerini İslam davetine adanmaları ve Hicretin fazileti gibi konular işlenmiştir.

Ardından bazı hadis kavramlarını içeren liste yer almaktadır (s.626-629). Editör tarafından eklenen bu liste, okuyucunun ihtiyaç duyduğunda başvurabilmesi için önemli bir kolaylık sağlayacaktır. Çünkü müellif, hadis disiplininin yöntemini de siyere uygulayarak yeni bir siyer yazıcılığı usulü geliştirme iddiasında olduğundan, bu listede yer alan kavramlar, okuyucunun defaatle başvurmak durumunda olacağı önemli bir ihtiyacı karşılayacaktır. Öte yandan okuyucunun hadis literatürüne vukûfiyeti hususunda da katkı sağlayacağı kuşkusuzdur.

Eserin sonunda yer alan ve *Kaynaklar* başlığını taşıyan son kısım, müellifin kullandığı kaynakları içermektedir. Müracaat eserlerinin dizilişinde bölüm esaslı bir yöntem izlenilerek önce Eski Kaynaklar başlığı altında kaynaklar ve Yeni Kaynaklar başlığı altında araştırmalar yer almıştır. Bu arada Medine Şehir Anayasası'nın İlanı ve Suffe Ehliyle ilgili ayrı başlıklar altında kaynaklar listelenmiştir (s.630-655).

Eserin orijinal olmasını sağlayan hususlar üzerinde durarak kritiği sonlandıralım:

1-Müellif ideal İslam tarih yazıcılığı hakkında yeni bir yöntem önermektedir. Bunun ayrıntıları özellikleri Önsöz ve Giriş bölümlerinde anlatılmıştır.

2- Müellif aynı zamanda sözünü ettiği yöntemi esas alarak hacmi 6 bin sayfayı bulan master ve doktora tezleri yaptırmış ve bu birikimin araştırmacıların hizmetinde olduğunu duyurmaktadır.

3- Kendisi de siyer alanında ortaya koyduğu bu eseri mezkûr birikimin de desteğiyle ve ideal olarak nitelendirdiği yöntem ile vücuda getirmiştir.

4-Eserde okuyucu, senet zincirlerinin içinde boğulduğu hissine de zaman zaman kapılmaktadır. Ancak müellifin bu metodu uygulama gayreti içinde oluşu onu böyle bir yola sevk etmiş olmalıdır.

Kanaatimizce değerlendirmesini yapmaya çalıştığımız eserin, hem üslup hem de önerilen yöntem hususunda olumlu ve olumsuz yönleri olduğu muhakkaktır. Bunların değerlendirmesini okuyucunun ilgisine sunarak, dilimize aktarılmış olan bu eserin ilim dünyası için hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

